

TRGOVSKI LIST

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 22. januarja 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 9.

Mednarodna razstava modernih dekorativnih in industrijskih umetnin v Parizu.

12. julija 1912 je sprejela francoska poslanska zbornica soglasno in brez debate naslednjo resolucijo:

»Zbornica pozivlja vlado, naj nemudoma imenuje interministerijalno komisijo z nalogo, da določi mere in sredstva za realizacijo mednarodne razstave dekorativnih umetnin, ki se ima prirediti pod vodstvom ministerstva trgovine in industrije leta 1916. v Parizu.«

Komisija se je takoj sestavila in je poverila osnutek načrta za razstavo svojemu članu, poslancu Franu Carnotu, ki se je z veliko ljubeznijo lotil težavnega posla. Že v decembru istega leta je predložil komisiji obširen, idealno zamišljen referat, temeljen na katerem so se tekom let gradile priprave za pomembno estetično manifestacijo, ki se je radi vojne zakasnela za celih devet let in se ima izvesti letos v francoski metropoli. Načela, izražena v tem poročilu, so po dvanajstletnem delu ostala skoro neizpremenjena, in če si ogledamo pred letom dni uvejavljani statut bodoče razstave, vidimo, da se v vseh glavnih točkah skoro doslovno vjema z besedilom Carnotovega elaborata, ki je torej za vsakega, ki hoče poznati historijat ter razumeti smoter in ustroj razstave, bistvene važnosti.

Takoj v začetku referata ugotavlja Carnot, da pojde pri razstavi za uporabljanje umetnosti v arhitekturi, pohištvu in nakitu; razstavljeni predmeti naj nosijo pečat originalnosti, posnetki bodijo strogo izključeni. Mednarodna razstava dekorativnih umetnin ne bo nikaka »svetovna razstava« v tradicionalnem pomenu te besede. Ona nima namena razkazovati vse narodne produkcije, marveč zasleduje smoter izločiti iz te produkcije vse, kar je v umetniškem oziru brezpomembno. Oživiti hoče tvorbeno sile narodov potom strogega izbora. Kdor ne ustvarja, ampak se samo naslanja na to, kar je in kar je bilo, zanj ni mesta na tej izložbi, pa najsi bo njegovo ali njegove tvrdke ime še tako ugledno. Za razstavo ne prihaja vpoštev, kdo razstavi, marveč kaj se razstavi. Vse, kar ne nosi osebne note, pečata samoniklosti, naj se ne vsmiljeno odkloni.

Že zunanji ustroj razstave bodi izraz estetskega hotenja. Vsak izložbeni predmet naj se kaže gledalcu le v okviru, v katerem ga nahajamo v življenju. Namizna svetilka spada na mizo, pisalna miza v pisarno ali drugo primerno opremljeno sobo. Kakšen estetski užitek ti more nuditi prostor z dvajsetimi lestenci pod stropom in z mizo, s katere štrle trideset svetilnikov in pod katero se dolgočasi štirideset medenih kozic? Tako se je razstavljalo na vseh dosedanjih svetovnih razstavah, a se ne bo na razstavi dekorativnih umetnin. Tu bo igrala važno vlogo uporaba izložbenega predmeta kot dela dekorativne celote, katere harmonija se ne sme pod nobenim pogojem motiti. Tej harmoniji se mora podrediti predmet tako z ozirom na material, kakor z ozirom na izvedbo. V tem pravcu gre Carnot tako daleč, da zahteva celo za prostoro, ki ne tvorijo bistvenega dela razstave, kakor za pisarne, gostilne in zabavišča, slogu primerno pohištvo, posodo itd. Arhitekti, dekoraterji, slikarji in sploh vsi, ki sodelujejo pri kakih stavbi razstave, smejo stvarjati le dogovorno in po enotnem načrtu.

Ta načela veljajo seveda tudi za razporeditev vseh paviljonov, lop, nasadov itd. na razstavnem prostoru, ki naj tvori v estetskem oziru brezhibno in harmonično celoto ter poleg tega odgovarja modernemu umetniškemu okusu.

Taka je idealna plat zasnutka, ki si ga je o ustroju razstave ustvarila pripravljalna komisija in ki si ga je osvojil v glavnem tudi sedanji generalni komisariat. Potemtakem bi ne bilo iz razstave izključeno samo vsako doktrinarno ponavljanje historičnih formul, ampak sploh vse, kar je zgodovinskega, tako narodni slog v arhitekturi, pohištvu in nakitu. Tako tesnosrčen razstavní statut ni. Glede kolonij, ki bodo na razstavi bogato zastopane, na primer izrecno ugotavlja, da zanje ne more veljati princip moderne invencije, marveč da se smejo tamošnji domačini kajpada držati tradicionalnih oblik, ki edino odgovarjajo potrebam njihove rase. Isto načelo bo brez dvoma veljalo za vse narode z manj razvito moderno industrijo. Seveda ne bo šlo pošiljati na moderno razstavo predmetov iz narodopisnih in drugih muzejskih zbirk, pač pa bo dobro došlo vse blago novejšega izvora — par desetletij tu ne igra nobene vloge —, ki temelji na narodnih motivih in odgovarja sedanjemu okusu naroda in njega estetičnim ali materijelnim potrebam.

Razstavní prostor meri osemindvajset hektarov, in dasi se razstave udeleži veliko število narodov, bo širokogrudnost v izbiro razstavnih predmetov na mestu. Razstava naj služi predvsem razvoju trgovine in industrije, in temu smotru se bodo morali hočeš nočeš podrediti marsikaki drugi obziri. V tej ali oni skupini bo pač našel mesta vsak predmet, če bo le res kaj vreden. Francoska vina so na primer imenitna, z dekorativno umetnostjo pa prav gotovo nimajo neposrednih stikov. In vendar bodo igrala igrala na razstavi važno vlogo ter nanja že zdaj po pravici opozarja oficijelni oglas generalnega komisarijata.

Posebno pozornost posveča razstavno vodstvo gledališki umetnosti, dasi spada to nedvomno pod pojem čiste umetnosti (beaux-arts), ki je iz razstave načelno izključena. Toda z njo je zvezanih toliko vrst dekorativnih umetnosti, da je imenoval razstavní generalni komisariat posebno gledališko komisijo, ki je dala zgraditi na najlepšem prostoru razstave posebno gledališče, kjer bodo predstavljali vsi pri razstavi sodelujoči narodi svoje najboljše gledališke umetnine. Zahtevajo se nove ideje na dramaturgičnem, režijskem, dekoracijskem in razsvetljevalnem polju in izrazito umetniška kvalifikacija vpriporitev v literarnem in artističnem pogledu. Želeti bi bilo, da naši mero-dajni krogi porabijo to priliko ter pošljejo v Pariz najboljše, kar premoremo, če že ne da nas svet spozna, pa vsaj zato, da naši dramski delavci spoznajo svet in najdejo izpodbudo za ustvarjanje, kakršne jim ne more nuditi nobeno sredstvo, ki jim je doma na razpolago. Predstave se bodo vršile ves čas razstave, od aprila pa do oktobra meseca. Poleg tega je odmerjen precejšen del Velike industrijske palače (Grand Palais) razstavi gledaliških dekoracij, seveda v make-tah. Tu misli razstaviti naš slovit, v

Parizu živeči rojak Fuerst, glavni dekorater Odeonskega gledališča, nekaj svojih znamenitih kreacij.

Naša kraljevina se je za sodelovanje na razstavi žal zelo pozno odločila, zato bodo imeli prizadeti faktorji izredno težek in odgovoren posel. Delati se bo moralo dan in noč, sicer bo neuspeh velik. Francija ima poleg pariškega glavnega odbora še dvajset pokrajinskih podoborov in vsi imajo že deset let polne roke dela. Naš pariški odbor, ki naj po navodilih iz domovine prevzame tukajšno eksekutivno, pa se je konstituiral šele 5. t. m., dočim so se ustanovili pokrajinski podobori še kasneje. Seveda se obseg naše razstave ne more primerjati z onim Francije; par tednov bo pa vendar treba že za graditev paviljona, za katerega se še ni zastavila prva lopata. Tudi zbranje razstavnih predmetov, njih pošiljatev v Pariz in nameščanje v razstavi bo zahtevalo časa.

Ker francoski generalni komisariat kot vodja razstave z inozemskimi izložniki ne občuje direktno, temveč

samo potom delegata dotične države, bo predvsem potrebno imenovanje take osebnosti. Začasno vodi posle v Parizu pripravljalni odbor, ki mu predseduje poslanik minister Spalajković; kot člani odbora delujejo skoro vsi gospodje poslanstva, slikar Uzelac, arhitekt Krejčik, dekorater Janković; Slovence zastopata poslaniški tajnik dr. Rybař in pisec teh vrst. Inozemski razstavní predmeti bodo pripuščeni na razstavo z odlokom francoskega generalnega komisarija na predlog in odgovornost tuje-ga delegata. Vendar ima francoski komisar pravico predmete, ki ne odgovarjajo predpisom, odklanjati.

Poleg sprejemnega odbora, ki odloča o pripustitvi predmetov na razstavo, bo imenovalo francosko ministrstvo na predlog generalnega komisarija, ki bo vpošteval želje tujih delegatov, mednarodno razsodišče (jury), v katerem bodo zastopani inozemci sorazmerno s svojo vdeležbo v posameznih skupinah.

V Parizu, 18. januarja 1925.

F. J.

Nova uredba o delovnem času.

V zadnji številki našega lista smo poročali o ožji konferenci, ki se je vršila pred dnevi v ministrstvu za socialno politiko v Beogradu. Namen konference, katere so se udeležili zastopniki delodajalcev in delojemalcev beograjskih gospodarskih krogov, kakor tudi zastopniki ministrstva trgovine in industrije ter ministrstva za socialno politiko je bil, da razpravlja in sklepa o položaju, katerega so ustvarile nove uredbe glede delovnega časa. Kakor znano, je minister za socialno politiko sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo objavil v »Službenih Novinah« z dne 18. oktobra p. 1. tri uredbe, in sicer: 1. uredba o delovnem času v obrtnih podjetjih; 2. uredba o delovnem času v trgovinskih podjetjih in 3. uredba o odpiranju in zapiranju obratov.

Na gorinavedeni konferenci so bili, kakor smo posneli iz beograjskih listov, zastopniki delojemalcev za to, da se uredba o odpiranju in zapiranju obratov, ki bi se morala izvesti najkasneje 3 mesece po razglasitvi, t. j. 18. t. m., striktno brez odloga izvede, medtem ko so delodajalci zahtevali, da se uveljavljanje uredbe odloži za tri mesece. Na izjavo dr. Olića, ki je prisostvoval konferenci kot zastopnik ministrstva trgovine in industrije, da konference ni kompetentna sklepati o odložitvi uveljavljanja predmetne naredb, ki bi morala brezpogojno stopiti v veljavo 18. t. m., se je sklenilo, zahtevati, da se v teku 3 mesecev, ko stopi v veljavo, izvršijo gotove izpremembe, ki se bodo pokazale za neobhodno potrebne.

Upoštevajoč utemeljene pritožbe proti nedostatku, ki jih vsebujejo navedene uredbe, je minister za socialno politiko izdal novo naredb, s katero se veljavnost vseh treh novih naredb do nadaljnje odredbe odlaga. Nova uredba se glasi:

V vlogah trgovske zbornice št. 10.904 z dne 25. decembra 1924. in obrtniške zbornice v Beogradu št. 259 z dne 12. januarja 1925. se opozarja na to in se ugotavlja, da imata uredba o odpiranju in zapiranju obratov št. 79.282/23 z dne 25. septembra 1924. in uredba o delovnem času v trgovinskih podjetjih, natisnjeni v »Službenih Novinah« št. 239 z dne 18.

oktobra 1924., poedine odredbe, ki nasprotujejo zakonu o zaščiti delavcev. Zlasti pa se je pojavil na današnji konferenci, ki so se je udeležili vsi interesi v Beogradu, protest, češ, da izhaja nepopolnost v omenjenih uredbah poglobljeno odtod, ker se niso udeleževali pri njih izdelavi predstavniki vseh prizadetih organizacij; izrekli so mnenje, da bi kazalo, temeljiteje proučiti vprašanja, ki bi jih morale obsežati uredbe, in da bi se s tem dosegle uredbe, ki bi bile trajnega značaja in bi obsegale širše potrebe prizadetih strank.

Vidi se mi, da je treba v ta namen intenzivneje proučiti vse razmere v državi ter po zaslišanju vseh prizadetih zbornic priti do pozitivnih sklepov.

Na podstavi navedenih okoliščin in po pravici, ki mi jo daje zakon o zaščiti delavcev, odrejam:

Veljavnost uredb, natisnjenih v »Službenih Novinah« št. 239 z dne 18. oktobra 1924., in sicer: uredbe o delovnem času v obrtnih podjetjih, uredbe o delovnem času v trgovinskih podjetjih in uredbe o odpiranju in zapiranju obratov, se odlaga do nadaljnje moje naredb.

Ker bi morale te uredbe stopiti v veljavo dne 18. t. m., je treba o tej moji odločbi takoj po najhitrejši poti obvestiti vse prizadete institucije in vsa pristojna oblastva.

V Beogradu, dne 10. januarja. Min. za soc. pol.: M. S. Gjuričić s. r.

S tem smo prišli na stari položaj. V splošnem ne sme biti pomožno osebje v smislu zakona o zaščiti delavcev v trgovskih in obrtnih podjetjih zaposleno več nego 10 ur dnevno. Glede tega pa, kdaj je odpirati in zapirati trgovske obrate, stopijo pri nas v veljavo predpisi § 96. e), zakona z dne 14. januarja 1910, ki samo v splošnem določajo, da morajo biti trgovine zaprte v času od 8. zvečer do 5. ure jutraj, odnosno, da smejo biti trgovine z jestvinami odprte do 9. ure zvečer, sicer pa pooblašča zakon politično oblast, da sme po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice, občine, združnega načelstva in pomočniškega zbora določiti, da se smejo trgovine v posameznih občinah ali delih občin prej zapirati, odnosno pozneje odpirati.

+ Dr. Janko Debelak, organizator poštne uprave v Sloveniji.

S pokojnim dr. Jankom Debelakom, ki je, kakor je že poročal Trgovski list, preminul dne 15. t. m., je legla v prezgodnji grob markantna ter za trgovino in obrt nad vse važna osebnost.

Rojenemu od kmečkih starišev, mu je bilo celo življenje dolgoletna in trda šola, kajti navezan je bil zgolj na sé in na svoj lastni jaz. To ga je tudi napotilo, da je vstopil l. 1891. v poštno službo kot praktikant v Trstu ter jo na ta način počel spoznavati temeljito na tačasem žarišču predvojne poštne prometa.

Njegova pridnost, železna vztrajnost in pa veselje do čim večje popolnitve in izobrazbe, vse to mu je narokovalo, da je prosil kot oficijal za premostitev na Dunaj, da bi si pridobil priliko, učiti se pravoslovja. V dobi treh let je že promoviral doktorjem prava in bil vsled tega pridelen v nadaljno konceptno službovanje pri poštni direkciji v Zadru.

Prišel je preobrat l. 1918 in s tem zgodovinskim dogodkom je stopila tudi na takratno našo Narodno vlado naloga, da poveri organizacijo in vodstvo poštne uprave v osvobojeni Sloveniji možu, ki bode tej nalogi povsem kos.

Vsled tega, ker mi v naši kratkovidnosti nismo bili nič ali pa prav malo pripravljeni na ta velik dogodek in pa, da je bila Slovenija administrativno podrejena prejšnjemu poštному ravnateljstvu v Trstu, smo stali na mah pred mučnim dejstvom, da moramo izvesti samostojno organizacijo poštne uprave. Naloga gotovo ni bila lahka.

Nasvet tedajnih vodilnih poštne prometnih krogov Narodni vladi je bil, da se pokliče v ta namen dr. Janka Debelaka iz Zadra.

Prišel in prevzel težko nalogo, iz nič nekaj vstvariti. Toda lotil se je z vso energijo in njemu lastno pridnostjo. S pomočjo zvestih sotrudnikov iz krogov domačega prometnega in maloštevilno prevzetega uradništva tržaške poštne direkcije se mu je posrečilo v kratkem položiti temelj za poznejšo gradbo mnogostranskega upravnega aparata.

V dveh, treh sobah šolskega poslopja na Vrtači je uradovala sprva naša poštna direkcija. Kje je bila ta čas še točna in potrebna evidenca uradov in osebja, kje so bili še razni posamezni odseki za pošto, poštni promet, za brzjav in telefon? Kje je bilo še pisarniško osebje in pomožni uradi? Vse je bilo potrebno še le organizirati.

Iz nepreglednega prevratnega kaosa napraviti red ter vstvariti enotno in točno poslovanje, vstvariti odgovarjajočo kontrolo splošnega prometa in podajati skoro dnevno se menjajočim razmeram potrebne točne smernice — vse to je bila naloga, pod katere pezo bi omagal marsikdo. Le dr. Debelak ni omagal! Njegova

železna volja in vztrajnost, njegovo neumorno delo iz dneva v noč, iz noči zopet v dan — to je vstvarilo slednjič vse ono, česar je bilo potrebno za uspešni razvoj poštne, brzjavne in telefonskega prometa v Sloveniji.

Iz prometne potrebe je vstvaril tudi posebno poštno znamko »Osvobojenca«, ki je bila prvi glasnik naše nove nastale države.

Vse prečanske poštne direkcije so se posluževale te vrste novih poštne znamke do časa, ko smo dobili enotne znamke za celo državo.

Pri reševanju koroškega vprašanja je imela zopet jako važno nalogo njegova plebiscitna znamka, ki je poleg prometne vrednosti prinesla plebiscitnemu fondu znatne svote.

Vsled vsestranskih težkoč, s katerimi se je bilo boriti prva leta po osvobojenju posebno glede tehničnih pripomočkov, se je skušal osamosvojiti vkljub raznim težavam radi potrebnih kreditov za nabave ter osnoval lastno direkcijsko tiskarno, ki je odslej zalagala dober del države s potrebnimi enotnimi poštami tiskovinami. Enakim vzrokom je pripisovati tudi ustanovitev mehanične delavnice za telegraf in telefon, kolarnice in avto-delavnice.

Krono svojemu neumornemu in vztrajnemu delu pa je dodal s tem, da se mu je slednjič posrečilo združiti vse po raznih mestnih delih nastanjene posamezne oddelke direkcije pod lastno streho s pridobitvijo Virantovega poslopja na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani za pošto upravo.

Od tega trenutka dalje smemo še le govoriti o pravem rednem poslovanju poštne direkcije, kateremu pa je i nadalje posvečal vso pozornost in največjo pažnjo.

Kakor pa vsaka nova naprava ni popolna, tako tudi naša novoustanovljena poštna direkcija še s tem ni dosegla višek razvoja, ki bi odgovarjal prav vsem zahtevam. Premlada ustanova je še in marsikak ogljikov bode treba še obrusiti. Ali temelj zgradbe je položen trdno, zgradba stoji in nasledniku bode dano mnogo položnejše dograditi organizatorno delo poštne uprave v Sloveniji, katero ni mogel docela dokončati nam nepozabni direktor dr. Janko Debelak. M. R.

Udeležba delavstva velepodjetij na čistem dobičku v Vel. Britaniji.

Neki angleški ekonomist je ravnokar izdal brošuro s statistiko o udeležbi delavstva na dobičku v Angliji. Ravno Angleška je bila ona država, ki je pred vsemi drugimi poskušala regulacijo delavskih plač po dobičku podjetja. Ta regulacija je bila sedaj v obliki »premakljivih plač« (Sliding scales), sedaj zopet v obliki direktne plače na dobičke. Prvi način plačevanja »premakljive plače« so bile od časa do časa za industrijo ve-

likega pomena. Udeležba na dobičku je ostala omejena samo na posamezna industrijska podjetja. Značilno je dejstvo, da je ravno angleško delavstvo, ki ga smatramo kot eno najbolj organiziranih na svetu, zelo nezaupljivo gledalo na take poizkuse in deloma celo odločno odklonilo uvajanje tega sistema. In tudi Nemčija ni imela v tem oziru večjega uspeha. Vzrok: »to je samo ukrep delodajalca, ki meri na to, da se zviša vsled boljših plač, akordnih premij itd. produkcija in poveča veselje do dela.« Glavni vzrok angleškega stališča pa je bil ta, da se je vodstvo delavskih strank balo, da se ruši solidarnost strokovnih organizacij, kar bi bila seveda velika nevarnost za strokovno gibanje v splošnem.

Da moremo zgoraj navedene trditve tudi dokazati, še par števil iz statistike.

Na Angleškem so upeljali sistem sodelovanja na dobičku od leta 1865 do 1919 v 380 slučajih. Vendar pa so tozadevne pogodbe razveljavili večinoma že po parletnem obstoju, tako, da je bilo ob koncu leta 1919 samo še 182 pogodb glede udeležbe na dobičku v veljavi. V kratki dobi gospodarskega procvita v svetovni vojni se je ta plačilni sistem še dokaj uveljavil, morda tudi zato, ker so se delodajalci bali, da bi preveč razdražili instinkte široke mase. Ko pa so se v zadnjih letih razmere na eni strani kolikor toliko konsolidirale, na drugi strani pa se gospodarske razmere znatno poslabšale, so opustili ta način sodelovanja delavstva na dobičku.

leta	1919	pri 48	tvrdkah	Uvedba
"	1920	"	47	omenjenega
"	1921	"	12	plačilnega
"	1922	"	6	sistema.
"	1918	"	9	
"	1919	"	—	Razveljavljanje,
"	1920	"	12	ozir. ukinjenje
"	1921	"	9	obstojećih
"	1922	"	4	pogodb.

Iz navedenih podatkov jasno vidimo, kako je takoj po vojni šlo število uveljavljenja tega sistema kvišku, a takoj nato pričelo precej konstantno padati.

Od 220 podjetij, ki so dale delavskemu ministru v Londonu statistične podatke, je

34 plinaren z 36.936 delavci,
30 podjetij z 59.866 delavci je spadalo med kovinsko industrijo,
25 podjetij z 41.431 delavci tekstilne stroke in

35 trgovskih podjetij z 30.235 delavci. Izplačevanje dobička se vrši na razne načine. Približno polovica celokupnega udeleženega delavstva dobi izplačilo ali v čistem denarju ali pa na konto pri kakih hranilnici, kjer vsoto lahko ob vsakem času dvigne. Pri ostalih podjetjih nalože za posameznega delavca določeni del za pokojninski fond ali pa izdajo delnice, ki se kot običajno obrestujejo oz. dosežejo dividende. Če pa gospodarsko stanje trdke ni ugodno, ni prisiljena, da kaj izplača. Iz povedanega vidimo, da v splošnem udeležba na dobičku delavstvu ne nudi dosti ugodnosti in menda tudi v bodoče ne bo našla razširjenja, ker se že več desetletij trajajoči poizkusi niso obnesli.

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Naši proizvodi srpov in kos.

V naši državi imamo štiri tovarne srpov in kos, vse v Sloveniji; dve v Trzinu, ena v St. Lorencu na Pohorju in ena v Slov. gradu. V Vardar-Vakufu v Bosni se izdelata na obrtni način 8000 kos na leto.

V Trzinu se nahaja: 1. Tovarna Kajetana Ahačiča za srpe, kose in nože za slamoreznice, ročne in strojne. Na leto izdelata 150.000 kos in 100.000 srpov. Specijaliteta te tovarne so takozvane prirodno sive tržiške kose.

Kose in srpe izdeluje iz jekla (deloma iz Raven) in deloma iz Avstrije, ker jeklarja v Ravneh ne izdeluje jekla za kose prirodno sive barve. Kose in srpe prodaja po celi državi in v Italijo, izvažati jih namerava pa tudi v Rusijo, ko bo to mogoče. Obrat ima na vodni pogon s 100 konjskimi silami. 2. K. Globočnika, tovarna kos, srpov in lopat. Na leto izdelata okoli 125.000 kos, takozvanih sivih tržiških kos, 60.000 srpov in 20.000 lopat. Ima tri težke čekiče, čekič za klepanje, stroj za ravnanje, stroj za poliranje, brus in dva ventilatorja za srpe. Delavcev zaposluje osem. Te dve tovarni sta ostanek cele industrije kos in srpov v Trzinu. Škoda njima dela veleindustrija kos in srpov v Avstriji, ki pokriva 80—90% svetovne potrebe.

Avstrija ima, odkar je nemogoče prodajati kose v Rusijo, ogromne zaloge kos. Zaradi tega jih meče v našo državo za vsako ceno in cenejše nego v vsako drugo državo. Položaj naših tovarni je torej jako težak. Hudo nam konkurirajo tudi v Italiji, kamor prodajajo kose, katere uvozijo k nam in od nas izvažajo v Italijo, kot naše blago.

Da bi se Ogrska oslobodila uvoza kos iz Avstrije in preprečila njeno konkurenco, je uvoz kos sploh prepovedala.

V Slovenjgradcu izdelata Karol Kerner na leto približno 50.000 kos. 12 vodnih koles goni 7 čekičev od 20 do 160 kg teže, stroj za poliranje in dva brusa. Delavcev ima 20, in sicer večinoma kvalificiranih. Kose prodaja v Rumunijo, Češkoslovaško, Zahodno Galicijo in na Turško, kjer so njene kose jako na glasu. V prodaji ga ovira težka avstrijska konkurenca. V naši državi ne prodaja ničesar od svojih izdelkov.

V Sv. Lovrencu na Pohorju se nahaja tovarna kos in srpov Henrika Kieferja. Na leto more izdelati 250.000 kos, 250.000 gladkih srpov in 500.000 zobčastih srpov. L. 1920 je prodal 50.496 kos, 31.090 gladkih in 95.791 zobčastih srpov, izdelal pa je 66.257 kos, 124.330 gladkih in 104.376 zobčastih srpov. Med napravami ima dve turbini, 8 vodnih koles, in parni motor, en električni stroj, 16 starih vozičnih čekičev, en čekič na vzmet, 7 strojev za poliranje, tri stroje za sekanje jekla, štiri ventilatorje, stružni

LISTEK.

Herbert N. Casson:

Dvanajst tipov.

(Nadaljevanje.)

Tretji tip.

RAZLIKUJTE MED VREDNOTAMI IN PROJEKTI!

Projekti so vsakovrstni: dobri — slabi — in irelevantni. Najboljši ljudje imajo, včasih projekte ravno tako, ko najslabši.

Mnogi projekti, proti katerim je bilo treba biti v začetku skrajno nezaupljiv, so danes trdno ustanovljena trgovska podjetja.

Prav pogosto se projekti poštenjakov ponesrečijo, projekti sleparjev pa se razvijejo v solidna in trdna podjetja.

Ni nobenega sigurnega sredstva, da bi bilo mogoče dober projekt ob njegovem rojstvu razlikovati od slabega.

Kar morete storiti, če nočete izgubiti svojega denarja: pustite projekte

popolnoma v nemar in nalagajte svoj denar le v vrednotah!

Vrednota se more zmanjšati, popolnoma ne more izginiti. Ne more shlapeti v zrak, kakor projekt.

Z dobro kalkulacijo in trgovsko spretnostjo se da vrednota vedno izpremeniti v denar ali pa more postati podlaga za dobičkanosno podjetje.

Navadno je novo podjetje deloma projekt in deloma vrednota. Ta mešanica resničnega z neresničnim navadno moti ljudi.

Ona je n. pr. zmotila Farrowa, ki je ustanovil Farrow banko in sedaj sedaj sedi v ječi. Nikoli ni bil finančnik, ker nikoli ni znal razlikovati vrednote od projekta.

Kupil je n. pr. kamnolom za 20.000 funtov, ga naredil za podlago projekta in tega kapitaliziral s 100.000 funti. To je bil vzrok njegovega poloma.

Vsako trgovsko podjetje obstoji več ali manj iz vrednote in projekta. Nevarnost nastane, kadar postane projekt za vrednoto prevelik.

Zdravo podjetje mora biti kot piratloko. Nevarna trgovina je kakor na-

mida: na temelju široko, na vrhu pa robe-piramida. Njegova najvišja točka je preobremenjena. Preveč ima na sebi bistvo projekta.

Osnovna razlika med vrednoto in projektom je, da vrednota ostane brez ozira na to, komu da pripada. Projekt pa je s svojim zamisliteljem tesno združen in čisto navezan na njegovo poštenost in upravo zmoglost.

Čim bolj pameten je človek, tem bolj se sme pečati s projekti. Čim bolj je omejen, tem bolj naj se bavi z vrednotami.

To je mogoče nasvet, ki izgleda morda presamoobsebi razumljiv. Ti soči pa bi bili obvarovani pred polomom, če bi se po njem ravnali.

Vrabi naj ne letajo previsoko. Naj ne poskušajo biti orli. Na vsak način, naj bi se najprej previdno vprašali, če so vrabi ali orli.

V financi je enkrat čas za previdnost, drugič za pogum. Prvo pravilo pa je, da si je človek na jasnem, če je kaka stvar vrednota ali projekt.

Ta tip n inamenjen močnemu, izkušnemu in samozavestnemu možu,

ki je leta dolgo uspešno deloval v divjih poljih finace. Tudi on bo sicer od časa do časa padel v projekte, ki niso nič drugega kot zrak.

V splošnem pa se zna sam varovati. Dostikrat bo celo projektante ujel v njegovo lastno zanjko.

Ta tip je namenjen onemu, ki ni noben finančnik, malemu trgovcu ali nastavljenju, ki ima samo malo denarja za naložbo.

Nihče naj ne poskuša leteti, dokler ne zna hoditi. Nikdar naj ne naloži denarja v projekti, dokler ni zbral vsaj desetletne izkušnje z vrednotami.

Kdor je zbral izkušnje pri vrednotah, ta se ne bo dal s klepetanjem tako kmalu preslepiti. Kdor pozna hišo, stavbišča in stroje, ta se ne bo dal oslepiti od zračnih gradov.

Najvažnejše dejstvo, ki ga je treba imeti vedno pred očmi, je, da ni projekt sam na sebi nič. Samo sredstvo je, da se hitro izgubi denar, če ni za projektom moža, ki ima dovolj poštenosti, izkušnje in sposobnosti, da ga privede na uspeha.

stroj z vodnim pogonom, štiri krožne žage, stroj za izdelovanje držajev za srpe itd. Pred vojno je prodajal svoje izdelke Avstro-Ogrski, Bosni in Hercegovini, Srbiji, Bolgariji, Rumuniji, Turčiji, Albaniji, Grški, Nemčiji, Švici, Rusiji, Franciji, Maroku, Palestini in Južni Ameriki. Sedaj jih prodaja v naši državi in v Nemčiji, vsled česar izdelava sedaj na dan 400 zobčastih in 250 navadnih srpov ter 300 kos.

Izdelovanje srpov in kos je delo, ki zahteva izvanredno priprave in spretno kovače in obstoji kot kovaška industrija v alpskih deželah. To je jako lepa industrija, katero je treba, da jo ohranimo in razvijemo. Posebno bi bilo skrbeti za to, da se razširi tudi po Bosni. Da se to doseže, bi bilo potrebno bosanske kovače poslati na delo v Slovenijo, da se delu privadijo in jim potem pomagati, da se osamosvoje v Bosni.

Vsled preteče avstrijske konkurence, je absolutno potrebno, povišati carino na 100 Din za 100 kg, namesto sedanjih 30 Din.

(Nadaljevanje sledi.)

Trgovina.

Poziv mariborskim trgovcem. V številki 6. našega lista smo priobčili pod tem naslovom notico, ki se glasi: »Trgovskemu gremiju v Mariboru se je sporočilo, da prodaja Nabavljalna zadruga državnih nameščencev v Mariboru razno blago na drobno in debelo, zlasti vino, tudi nečlanom in celo podeželskim trgovcem in gostilničarjem. Ker ima zadruga pravico, preskrbovati z raznim blagom samo svoje člane — državne nameščence, radi česar je oproščena vseh davkov, dela s tem neopravičenim postopanjem legalnim trgovcem ogromno škodo. Zato se pozivajo vsi mariborski trgovci, da poslovanje omenjene zadruge strogo nadzirajo in sporočijo gremiju vsak tak slučaj, da more gremij podvzeti proti zadrugi v obrambo pravic trgovstva primerne korake.« Na to notico smo prejeli od Nabavljalne zadruge državnih nameščencev v Mariboru sledeči zanimiv popravek, ki samo potrjuje to, proti čemur se trgovstvo vedno bori, najodločnejše nastopa. Popravek objavljamo v informaciji naših čitateljev in se dobesedno glasi:

»Ni res, da prodaja Nabavljalna zadruga državnih nameščencev v Mariboru razno blago na drobno in debelo, zlasti vino, tudi nečlanom in celo podeželskim trgovcem in gostilničarjem.

Res pa je, da dobavlja Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru vse tudi gori navedene življenske potrebščine načeloma samo svojim članom ter se ne peča z nobeno trgovino zlasti ne debelo, pač pa je po pravilih in po uredbi o nabavljalnih zadrugah opravičena oddati robo tudi nečlanom v slučajih, kadar ima od kakšne robe na skladišču več, kakor iznaša potreba od strani zadrugarjev in le v takih slučajih se izjemoma izvrši prodaja tudi nečlanom.«

Popravek torej potrjuje, da zadruga sicer načeloma dobavlja svojim članom potrebščine, da pa je po pravih upravičena odajati blago tudi nečlanom, ako ima večje zaloge blaga na skladišču, kakor pa jih rabi za svoje zadrugarje, kar se lahko vsak moment zgodi ter se potem posluži pravice, ki ji jo dajejo pravila. V tej določbi pravil tiči baš skrit zajec in to je ono, kar je trgovstvo vedno pobijalo in bo tudi v bodoče pobijalo, ker je Nabavljalna zadruga po našem mnenju ustanovljena izključno za državne uslužbence v svrhu čene oskrbe z življenskimi potrebščinami in ima omejiti svoje poslovanje vedno in brez izjeme le na svoje člane.

Stanje trgovskih obratov v Ljubljani v letu 1924. Iz poročila Gremija trgovcev posnamemo: Skupno stanje gremijalnega članstva je znašalo koncem leta 1924 1363 napram 1313 v letu 1923, kar pomeni porast članov za 50. Od teh je 495 članov protokoliranih in 868 ne-protokoliranih. Od protokoliranih je 327 posameznih tvrk, 58 družb z omeji. zavezo, 17 d. d. in 93 družabnikov. Posamezne stroke so zastopane tako-le: Trgovina s špecerijskim, kolonijalnim in materijalnim blagom, 80; z mešanim blagom, 178; z manufakturo 71; z modnim blagom, 26; s perilom, 4; s kon-

fekcijo, 11; trgovina z galanterijskim norimberškim in drobnim blagom, 47; s pleteninami, 11; z dežniki, 2; s papirjem, pisarn. potrebščinami in knjigami, 54; špedicijske tvrdke, 5; trgovina s čevlji in čevljarskimi potrebščinami, kožami itd., 58; z vinom in žganjem, 51; z lesom in lesnimi izdelki, 54; s stavbenim in gradbenim materijalom, 11; s kurivom, 9; s suho robo, 4; z živino, 20; agenture in komisije, 71; reklamna podjetja in posredovalnice, 5; trgovina z železnino in stroji, 29; z motorji, šivalnimi stroji, 14; s kovinami, 1; z razstrelivom, puškami, 2; z rudninami, 3; s steklenimi predmeti, 10; s kotlarskimi izdelki, 2; z zlatino in srebrnino, 14; z optičnimi predmeti, 1; s starino, 9; s pohištvom, 11; z deželnimi pridelki, moko, semeni, 40; s kislim zeljem in repo, 5; z mlekom in mlečnimi izdelki, 14; s cveticami itd., 6; s slaščicami, 13; s sadjem in zelenjavo, 202; z voznji, 6; s toaletnimi potrebščinami, 2; z barvami, laki itd., 4; z drogami, 5; z glasbili, 6; s filmi, 1; s konopljo, 1; z znamkami, 1; s perutnino in divjačino, 4; s kandi-ti, sladoledom in kostanjem, 4; s svečami, 3; z milom, 1; s kadičnimi potrebščinami, 5; z rastlinami, 1; z drožami, 1; s cerkveno posodo, 2; s kreda, 1; s telovadnimi in športnimi potrebščinami 1; z zobotrebi, 1; z nepremičninami, 1; s stabilijami, 2; z vrečami, 2; s tiskarskimi potrebščinami, 1; s senom in slamo, 2; menjalnice, 3; kramarije, 9; bra-njarije, 23; sejmarstvo, 127.

TRGOVINA NEMČIJE V PRVIH DEVETIH MESECIH 1924.

Novemberski zvezek »Monatliche Ausweise über den auswärtigen Handel Deutschlands« prinaša pregled nemške zunanje trgovine v prvih devetih mesecih lanskega leta. Pregled je sestavljen po vrstah: živali, živila in pijače, surovine, polfabrikati, fabrikati. Je pa tak-le:

Uvozilo se je v milijonih zlatih mark januarja do septembra 1924: v Evropo 3330.6, 55.2%, v Ameriko 1626.8, 26.9%, v Azijo 584.2, 9.7%, v Afriko 264.7, 4.4%, v Avstralijo 233.1, 3.8%, skupaj 6039.4, 100%. — Tricetrletje 1913: v Evropo 4416, 54.7%, v Ameriko 2246, 27.8%, v Azijo 787.4, 9.8%, v Afriko 372.6, 4.6%, v Avstralijo 255.3, 3.1%, skupaj za 8077.3 milijonov zlat. mark, 100%.

Izvozilo (brez zlata in srebra) v milij-nih zlatih mark: iz Evrope 3290.8, 72.4%, iz Amerike 765.8, 16.9%, iz Azi-je 368.4, 8.1%, iz Afrike 97.6, 2.1%, iz

Avstralije 23.4, 0.5%, skupaj 4546, 100%. — Tricetrletje 1913: iz Evrope 5758.1, 76%, iz Amerike 1160, 15.3%, iz Azije 411, 5.5%, iz Afrike 158.1, 2.1%, iz Av-stralijske 85.7, 1.1%, skupaj za 7572.9 mi-lionov zlatih mark, 100%.

Absolutne številke za 1913 in 1924 je težko primerjati, ker spremembe v cenah niso izločene in so bile tudi v različnih deželah različne. Pač pa nam pridejo na pomoč relativne številke. Poglejmo v Evropo: izvoz je skoraj isti kakor leta 1913, uvoz pa samo malo manjši. Niso pa upoštevane zasedene dežele in tudi ne dežele, ki jih je mo-rala Nemčija na vzhodu in zahodu od-stopiti. In je tudi nemogoče določiti, kakšen je njih delež. Sicer je pa naza-dovanje izvoza pripisati v prvi vrsti Rusiji, kamor je uvoz za enkrat izostal. Udeležba drugih kontinentov je v sploš-nem precej ista, kakor je bila l. 1913. pri čemer seveda posamezne dežele niso upoštevane. Pri izvozu omenimo zlasti Azijo, ki je poskočila od 5.5% na 6.1%; v glavnem so udeležene Japon-ska, Kitajska in Britanska Indija. — Splošno pa vidimo, da si osvaja Nemčija isti trg, ki ga je imela pred vojno.

Industrija.

Jugoslovnski Krupp. Kakor poroča-jo, bo »Friderich Krupp, A. G.« ustan-o-vila z Brodsko tvornico vagonov v Jugo-slaviji tvrdko: »Jugoslovnski Krupp d. d.«

Za proizvode šumske industrije zni-žane postavke v cenovniku za zavarova-nje valute. Generalni inšpektorat mi-nistrstva financ je sklenil, da se z ozirom na spremenjeno razmerje dinarja na-pram liri znižajo postavke cenovnika za osiguranje valute, ki se tičejo pro-duktove lesne industrije, v prvi vrsti gradbenega lesa in drv za gorivo. Ta sklep se je storil raditega, da bi se ohranilo naše izvoznike pred eventuel-nimi škodami, ki pretijo nastati zbog padanja lire na naših in inozemskih bor-zah.

Ekspanzivnost Forda v Evropi. Ame-riške avtomobilске tvornice »Fordove« izdelujejo avtomobile mnogo nad ame-riško potrebo, zato skuša Henry Ford svoje izdelke v večji meri razpečavati v Evropi. V to svrhu je Ford uredil v Evropi vrsto obratov v katerih se izgo-tavljajo avtomobili iz sestavnih delov, dovršenih v Ameriki. Izvoz celih avto-mobilov ni rentabilen iz ozirov na pri-hranke na tovornini in v gotovi meri tudi radi carine. Takšni Fordovi obrati so se ustanovili v zadnjih letih v Špani-ji, Nemčiji, Skandinaviji in drugod. Za nasledstvene države in južno-zapadno Evropo obstoji tak obrat v Trstu.

Davki

Anketa za izenačenje davkov se se-stane v finančnem ministertvu v Beo-gradu, dne 29. t. m. V pretres pride že izdelani načrt zakona za izenačenje.

Z milom „Zlatorog“

postrežete Vaše odjemalce pošteno, ker se uporabljajo za izdelavo samo izbrane surovine. Zato pazite na Vaše zaloge in

naročite pravočasno.

Promet.

Nov orient-ekspres. Belgija se pri-pravlja uvesti direktni ekspresni vlak med Ostende in Carigradom in sicer preko Dunaja, Budimpešte in Beograda. Po konvenciji iz leta 1921 je določena črta v Orient samo potom Simplon-ekspresa. Na ta način bo dobil Beo-grad še eno ekspresno železniško zvezo z zapadom.

Direktni tovarni promet med Jugo-sla-vijo in Poljsko se uvede od 1. marca da-lje. Mednarodna železniška konferenca v Krakovu je sprejela pravilnik, ki za-deva promet med Poljsko, Češkoslova-ško, Avstrijo, Madžarsko, Italijo, Švico in Jugoslavijo.

Turčija modernizira svojo pošto. Na-rodna skupščina v Angori, ki se je dne 20. oktobra p. l. sestala, bo med drugimi važnimi gospodarskimi predlogi razprav-

uslužbenec opravi v vsakem kraju na določenem mestu, kamor dospe po pro-metnem redu po eno ali dve uri, vse poštne obratne posle; občinstvo si pride po pošto ter odda svoje stvari. Na ta način si prihrani uprava pri redkejšem omrežju poštne uradov visoke režiže za manjše pošte, občinstvo pa vendar uživa dobrote rednih zvez. Paketi so v po-štini prevaži omejeni na 5 kg, pristojbi-na je od teže neodvisna ter se določuje po razdalji. Carinenje inozemskih po-šilk je poverjeno organom pošte, ki so za ta posel posebej usposobljeni in za-priseženi. Nakazniška služba se orga-nizira po angleškem vzorcu, ki je znan kot najprimernejši za denarni promet. Časopisju posvečuje turška uprava v novem načrtu posebno pozornost; ta služba je urejena po načelih nemške po-šte, ki jako pospešuje domačo prosveto s priznanjem dalekosežnih ugodnosti. Poštne uprave se priključijo čekovni in hranilnični obrat, ki utegne postati vzgleden za marsikatero evropsko drža-vo. Do sedaj še ločena brzjavna uprava se s pošto zedini in primerno reorgani-zira. Kjer ni železniških postaj, ki bi opravljale brzjavno službo, se ta vrši po telefonu. Omrežje dobi večjo gostost in se napelje javni telefon tudi v kraje, ki sicer nimajo poštne urade. Admi-nistracija je prikrojena po modernih, povsem trgovskih načelih, in se odlikuje po izvanredni enostavnosti. Razven ge-neralne direkcije kot izvršilni organ osrednje uprave, so predvidene samo še takozvane nadzorovalne pošte z določe-nim območjem. Število celokupnega ad-ministrativnega osebja ne presega 100 oseb, ki pa so brezizjemno izbrane iz prometa. Prihodnost bo pokazala, kako bo turška pošta izhajala brez juristov. Velikopoteznost je izražena posebno v stališču, ki ga bo zavzemala poštna uprava v Turčiji kot popolnoma samo-stalno podjetje pod državnim nadzor-stvom. Vsi dohodki iz obrata se bodo stekali v lastno blagajno, iz te se imajo kriti vsi režijski stroški zavoda. Dokler se iz domačinov ne izobrazi potrebno število upravnih uradnikov, je poverje-no vodstvo cele ustanove strokovnjakom iz onih držav, ki so bile po veleposla-niških delegatih dosedaj zastopane v upravi državne pošte. Novi poštini red turške pošte je stopil z novim letom 1925 v polnem obsegu v veljavo in isto-dobno nam ta država prepušča žalostno vlogo, da ostane naša pošta zadnja v raz-reditvi balkanskih poštne uprav, ker Albanija državne pošte še sploh nima. — (K. Tiefengruber.)

Iz naših organizacij.

Trgovski ples se vrši v soboto, dne 24. januarja 1925 v veliki dvorani hote-la Union. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Predдела so gotova. Vabila so razposla-na in če kdo pomotoma vabila ni dobil, naj se obrne nemudoma na društveno pisarno, Gradišče 17/I. Prireditve obeta biti ena najlepših letošnje plesne sezije in prepričani smo, da bo vsak obiskova-lec zelo prijetno iznenaden.

Glavna zaloga

F. ŠIBENIK - LJUBLJANA

Razno.

Zveza veleproizvajalcev in veleraspe-čevalcev alkoholnih pijač v Sloveniji. V svrhu zaščite svojih interesov, pa tudi v svrhu zasiguranja redne preskrbe do-mačnega trga s špiroituoznimi pijačami po stalnih cenah, so ustanovila naša podjetja posebno zvezo, h kateri so pri-stopili vsi veleprodajalci in veleraspe-čevalci alkoholnih pijač v Sloveniji. Se-dež zveze je v Ljubljani. Odbor je sle-deči: predsednik Niko Novakovič, šef tvrdke »Alko«, prvi podpredsednik Bruno Stare, bančni ravnatelj in ravna-telj tvrdke »Vineac«, drugi podpredsed-nik Franc Hutter, šef vletvrdke S. Hut-ter sinovi v Ptuj. Odborniki: Emerik Zelenka, lastnik tovarne E. Zelenka, kot načelnik eksekutive, Karel Bo-

Laffio, solastnik tovarne Bolaffio, Viktor Meden, šef tovarne V. Meden, Oton Lorant, prokurist tovarne Lorant, A. Čermelj, šef tovarne Čermelj, R. Diehl v Celju. Preglednika F. Lukas v Celju in D. Perhavec v Mariboru. Zveza bo delovala v lastnih prostorih in imela svoje društvo kreditorjev.

Pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe z Madžarsko. Jugoslovenska in madžarska delegacija intenzivno pripravlja v Beogradu sklenitev trgovske pogodbe med obema državama. V torek je dospel v Beograd predsednik madžarske delegacije Wodianer, ki se je mudil nekoliko dni v Budimpešti v svrhu novih instrukcij.

Beograjska Trgovska zbornica za ukinjenje zakona o prisilnih poravnava. Kakor poročajo iz Beograda je tamkajšnja Trgovska zbornica predložila te dni ministru trgovine in industrije dr. Surminu spomenico, v kateri zahteva med drugimi ukinitve zakona o izvenkonkurzni poravnavi, češ, da ta institucija neizmerno škoduje kreditu našega trgovstva.

Podmorska brzojavna zveza med Italijo in Ameriko. V soboto dopoldne je prispela v Angio iz Specije ladja »Citta di Milano« za polaganje kabla »Angio-Malaga«, ki tvori del direktnih podmorskih brzojavnih zvez med Italijo in Severno ter Južno Ameriko. Ob številni udeležbi zastopnikov civilnih in političnih oblastev se je pričelo danes polaganje kabla.

Francoska finančna politika proti inflaciji. Po izjavah ministrskega predsednika Francije g. Herriota v zbornici, ki se je izrekel proti vsaki, še tako neznatni inflaciji, se je oglašil k besedi v imenu opozicije poslanec Marcellie ter izjavil sledeče: Pridružujem se v imenu opozicije v polnem obsegu Herriotovim izvajanjem glede inflacije. Njegovo finančno politiko morajo odobravati vsi dobri Francozi. Inflacija ima za posledice, da zabredejo širši sloji ljudstva v največjo bedo; lep primer za to nam nudi Nemčija. In tudi če so potrebne v svrhu realizacije te finančne politike največje žrtve posameznikov, mi moramo in bomo tudi zagotovili državi potrebni kredit.

Denarni zavodi v Italiji l. 1924. »Associazione Bancaria Italiana« poroča, da se je v minulem letu ustanovilo 1630 novih družb s skupnim kapitalom 904.520.625 lir; 1175 od preje obstoječih družb je zvišalo svojo glavnico za skupaj 5.109.078.852 lir. 18 družb je preklicalo svojo likvidacijo za glavnico skupaj 38.820.000 lir. Vsega se je torej vložilo 6.052.419.277 lir. Temu nasproti je prijavilo likvidacijo 447 družb za skupaj 492.620.530 lir; izvršilo se je 21 družb za skupaj 93.287.500 lir in 317

družb je znižalo glavnico za skupaj 571.120.158 lir; vsega skupaj se je dvignilo 1.157.028.187 lir, tako da preostane od novih vložb čistih 4.895.391.090 lir.

VI. mednarodni trgovski semenj v Bruslju. V Bruslju se vrši od 25. marca do 8. aprila 1923 VI. oficijelni mednarodni trgovski velesejem. Prospekti so na razpolago v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Šest milijonov dolarjev na poti v Evropo za ustalitev svetovnih financ. »Morning Post« pravi, da ima tovarni parnik družbe United States »George Washington«, ki je prispel včeraj v Plymouth, natovorjenega zlata za 6 milijonov dolarjev, ki se bo razdelilo med vse države Evrope v svrhu ustalitve svetovnih financ. Ta prevoz zlata je največji, kar se jih je izvršilo z enim samim parnikom od konca vojne sem. Zlato je zaprto v 96 sodih. »Morning Post« zatrjuje nadalje, da bo del tega zlata poslan v London, večji del pa bo poslan v Bombay, Pariz in Amsterdam. Odtod bo zlato prepeljano v Nemčijo, Rusijo in v druge evropske države.

Bilanca italijanske zunanje trgovine v prvih desetih mesecih 1924. V prvih desetih mesecih pr. l. je Italija uvozila za 15.246 milijonov lir tujih produktov napram 13.987 milijonom lir v istem razdobju leta 1923. Izvoz je v prvih desetih mesecih 1924 znašal 11.120 milijonov lir, medtem ko je v istem razdobju 1923 dosegel samo 8.388 milijonov lir. Leta 191 in 1922 je bila pasivnost italijanske zunanje trgovine izredno visoka. V desetih mesecih lani je bila bilanca italijanske zunanje trgovine pasivna za 4.125 milijonov lir, v prvih desetih mesecih 1923 pa je bila pasivnost še 45.589 milijonov lir. Da se je povečal uvoz je povzročila lani slaba letina pšenice. Izvoz živinorejskih produktov, tekstilij in gumijevih izdelkov se je povečal v zelo veliki meri.

Po 56 letih dvignjen zaklad iz dna morja. Ladji potapljačev »Blakely« se je posrečilo dvigniti za 600.000 dolarjev bakra, ki je ležal 56 let na dnu morja na angleški križarki »Cap Horne«, katera se je potopila v morskemu nevihti na odprtem morju cilejske obale. Zasluga za tako srečen izid te akcije gre poveljniku ladje Benjaminu Leavittu, ki je iznašel posebno vrsto potapljaške opreme na velik zračni pritisk, ki omogoča potapljačem, da lahko delajo v morskem globini nad 350 čevljev (115.50 metrov). Temina morske vode v taki globi pa je bila napoti vsakemu uspehu te akcije, dokler se niso iznašle močne svetilke za razsvetljavo morskih globin. Dela za rešitev bakrenega zaklada so trajala 9 mesecev. Kapitan Lauvitt upa sedaj, da bo mogel začeti z reše-

vanjem parnika »Lusitania«, ki se nahaja 235 čevljev pod vodo.

Tržna poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 16. januarja 1923 se je pripeljalo 82 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7 do 9 tednov stari komad 125 do 200, 3 do 4 mesece 300 do 350, 5 do 7 mesecev 600 do 650, 8 do 10 mesecev 720 do 875, 1 leto 1125 do 1350, 1 kg žive teže 15 do 16.25, 1 kg mrtve teže Din 17 do 21.25. Prodalo se je 43 komadov.

Poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo. Zalec v Savinjski dolini, dne 20. januarja 1923. Vključ zvišanj dinarskega kurza postalo je povpraševanje po hmelju pri razstočih cenah živahnejše. Skladišča se polagoma spraznjujejo. Plačevalo se je minule dni za prmo (kakršno pač imamo) po 100 do 105, za rjavi hmelj po 50 do 54 Din za 1 kg. — Društveno govedstvo.

Dunajski goveji sejem (19. t. m.). Dogon 3160 komadov; od tega 1409 domačih, 775 iz Madžarske, 121 iz Češke, 12 iz Jugoslavije, 808 iz Rumunije in 35 iz Nemčije. Iz Jugoslavije je bilo izredno malo govedi. Cene so napram prošemu tednu nazadovale za 1000 do 2000 aK pri kg. Za kg žive teže so notirali v tisočih aK: voli I. 15.5 do 18.5 (izjemno 19 do 20.5), II. 13 do 15, III. 10 do 12.5, biki 12 do 16 (16.5 do 18), krave 9.5 do 14 (16), slaba živina 6 do 10.

Ljubljanska borza.

21. januarja 1923. Blago: Trami, 3/3, 3/4, 4/5, merk. blago, fco nakl. post. bl. 350; Deske 25 mm monte, fco nakl. post. bl. 575; Hrastovi bouls od 40 cm naprej, fco nakl. post. den. 1160, bl. 1250; Madrieri 75x225 mm, paral. na živ rob, ravne glave, fco Postojna ali Podbrdo den. 580; Hrastov rezan les 42, 18—30 cm, 2.65 m dolž., fco Postojna tranz. den. 1300; Bukova drva 1 m dolž., jes. seč., fco nakl. post. 2 vag., den. 22, bl. 23, zaklj. 23; Pšenica domača, fco Ljubljana den. 455; Koruza nova, def., umet. sušena, fco Ljubljana bl. 250; Otrobi pšenični, srednje debeli, fco gorenjska postaja bl. 215; Otrobi pšenični, drobni, pap. vreče, fco Postojna tranz. bl. 225; Moka klajna, juta vreče, fco Postojna tranz. bl. 275; Laneno seme, fco Ljubljana den. 650; Krompir beli, fco Ormož bl. 162.50; Fižol ribničan, čist., b/n, fco Postojna tranz. den. 365.

Vrednote: Loterijska 2 1/2 % državna renta za vojno škodo 124; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 210, bl. 212; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 226; Merkantilna banka, Kočevje den.

124, bl. 127; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 895, bl. 900; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 147; Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana den. 410, bl. 415, zaklj. 410; Združene papirnice Vevče, Goriciane in Medvode d. d., Ljubljana den. 100; 4 1/2 % kom. zadolžnice Kranjske deželne banke bl. 89.

Dobava, prodaja.

Dobava tanka za bencin. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje na podstavi čl. 86.—98. zak. o drž. računovodstvu in njega pravilnika oertalno licitacijo za dobavo enega kompletnega tanka za bencin vsebine 10.000 kilogramov. Drazba se bo vršila dne 16. februarja 1923 ob 11. uri v poslopuj direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani (Sv. Jakoba trg št. 2). Pogoji za to dobavo pa se dobe proti položitvi predpisanega kolka za 20 Din, oziroma so na vpogled v sobi štev. 75 istega poslopa. Ponudnik mora položiti 5% (odnosno, če je tuji državljan 10%) kavcijo ponudene cene pri Pomožnem uradu direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani najkasneje do 10. ure na dan licitacije.

Državna borza dela v Mariboru. Od 11. do 17. januarja je bilo pri tej borzi dela 184 prostih mest prijavljenih, 322 oseb je iskalo dela, v 125. slučajih je borza posredovala uspešno in pet oseb je odpotovalo; od 11. januarja do 17. januarja pa je bilo 385 prostih mest prijavljenih, 644 oseb je iskalo dela, v 216 slučajih je borza posredovala uspešno in 14 oseb je odpotovalo. — Delo išče: 44 hlapcev in dekel, 4 gospodinj za na deželo, 23 viničarjev, 2 oskrbnika, 1 gosposki pristav, adjunkt, 1 gozdar, 2 gozdna delavca, 1 švicar, 8 rudarjev, 1 vrtnar, 13 kovačev, 25 ključavničarjev, 4 kleparji, 2 železostugarja, 2 elektrotehnika, 2 monterja, 1 mehanik, 23 mizarjev, 2 žagarja, 7 kolarjev, 3 sodarji, 1 prostorni mojster, 1 uradnik lesne industrije, 4 sedlarji, 1 barvar, 1 tapetnik dekorater, 14 šivilj za obleko, 12 krojačev, 14 čevljarjev, 5 peric, 14 pekov, 5 mlinarjev, 4 mesarji, 14 zidarjev, 4 slikarji, 12 dimnikarjev, 5 tesarjev, 1 strehokrovac, 1 strojnik, 1 kurjač, 1 fotograf, 1 fotografinja, 105 pomožnih in tovarniških delavcev in delavk, 3 čuvaji, 13 slug, 27 trgovskih pomočnikov in pomočnic, 2 prodajalci nezačeni, 2 knjigovodja, 1 knjigovodkinja, 3 šoferji, 22 pisarniških moči, 1 bolniški strežnik, 1 bolniška strežnica, 1 brzojavni delavec, 1 sollicitator, 20 vajencev, 14 natakaric, 5 hotelskih sobaric, služkinj, 2 strožnic itd., 2 učiteljici, 8 vzgojiteljic. — Delo je na razpolago: 45 hlapcem in deklam, 2 pastirjema, 8 viničarjem, 4 majarjem, 1 mlekarju, 38 rudarjem, kopačem, 1 lončarju, 1 oskrbniku, 1 vrtnarju, 1 železolarju, 4 košarjem pletarjem, 1 kiparju, 1 izdelovalcu gornjih delov čevljev, 2 krojačema, pri krojevalcema, 1 slugi, 23 vajencem, 10 šiviljam za v tovarno perila, 1 šteparici gornjih delov čevljev, 1 servisirarici, 1 vzgojiteljici, 2 kuharicama v restavracijo, 3 gospodinjam k orožnikom, 2 gospodinjam za na deželo, 2 perfektinima sobaricama, 13 kuharicam, 23 služkinjam, 3 postrežnicam.

Vaši odjemalci Vam postanejo stalni, če jih z dobrim blagom ceno postrežete.

To je pralni prašek

kateri snežno in blizu bele pere.

Dobl se v vseh veletrgovinah!

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenik!

Najboljši šivalni stroj je edino le

Josip Petelinc-a

znanka

Grizner in Adler

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Pouk v velen v brez lačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telef. n 913 Na malo

HIŠA S SKLADIŠČI

v mestu na Štajerskem, pripravna za trgovino z dež. pridelki, lesom ali za večjega obrtnika, se takaj ugodno prada. Naslov se polzve pri upravl. »Trg. lista.«

Cenjenim trgovcem in industrijcem se priporoča solidno domače spedijsko podjetje

„JUGOPORT“ na Sušaku, Uskoška ulica št. 55. Podružnica podjetja na Rakeku in Jesenicah. Prevzema vsakovrsne Transporte, ocarinjenja in vskladiščenja blaga. Informacije brezplačno!

Oglašajte v Trgovskem listu.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priporoča potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, žepne robe, ščetke, sukanec, toaletno blago. Telefon 913

Edini tih pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo
L. C. SMITH & BROS. MOD. 8
brez najmanjšega ropota, ker so val tečaji na krogličnih ležiščih.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.
Originalne potrebščine za Opalograph (Fixat, Preservat)